

Діалог в Україні

Підбірка матеріалів для просування практик діалогу

Зміст

1. Навчальні онлайн-курси.....	1
2. Методичні рекомендації та керівництва.....	1
3. Організації, установи, які дотичні до теми діалогу.....	1
4. Інші матеріали на тему діалогу.....	4
Відео. Культура діалогу Національний круглий стіл.....	4
Розбудова діалогу в громадах.....	4
Відповіді на актуальні запитання про діалог та історії успіху проведення діалогів.....	4
Оцінювання фасилітованого діалогу.....	5
Діалог як інструмент миробудування. Теоретичні та практичні аспекти.....	7

1. Навчальні онлайн-курси

1. Курси на Prometheus.

- **Курс** «Діалог та медіація: Шлях до порозуміння»
https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+MEDIATE101+2020_T1
- **Курс** «Як ефективно спланувати та провести діалог» (Координатор проектів ОБСЄ в Україні)
https://courses.prometheus.org.ua/courses/OSCE/DIAL101/2017_T1

2. Курс «Навички діалогу та медіації для потреб публічної служби» на Educational Era. https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:OSCE_EDERA+Med_101+2020/about

2. Методичні рекомендації та керівництва

1. Матеріали ОБСЄ: **Практичний посібник** «[Як, коли, де працює діалог?](#)» 2019 р.,
2. Матеріали ОБСЄ: **Методичний посібник для тренерів** «[Як ефективно спланувати та провести діалог](#)» 2019 р.
3. **Матеріали** Інституту миру і порозуміння: «[Стандарти діалогу: Визначення і принципи](#)» 2018 р.
4. Розроблене у 2018 році **Керівництво: ДІАЛОГ У МІСЦЕВИХ ГРОМАДАХ. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**
5. [Демократичний діалог. Посібник для практиків](#) (на сайті Національна асоціація медіаторів України)

3. Організації, установи, які дотичні до теми діалогу

1. Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України.

Інститут здійснює наукову діяльність. Можливість отримання знань про діалог є тільки через публікації, літературу, іншу спеціальну діяльність інституту.

<https://filosof.com.ua/>

2. Аспен Інститут Київ.

З сайту: «Аспен Інститут Київ - це українська позапартійна громадська спілка, що підтримує становлення ціннісно-орієнтованого лідерства, сприяє розвитку культури діалогу та створює можливості для обміну ідеями.»

Долучитись до активності Інституту можливо через прийняття участі у різних заходах (Аспен – семінарах) або через членство в Інституті.

<https://aspeninstitutekyiv.org/>

<https://aspeninstitutekyiv.org/event/moderatorska-prohrama/> Модераторська програма проводиться у Києві

Інші події:

<https://aspeninstitutekyiv.org/event/tsinnosti-ta-suspilstvo/> – Подія. Дата: **11-17 листопада, 2023** Місце проведення: Карпати, Україна **Дедлайн подачі заявок: 19 вересня, 2023.**

Дискусії семінару дозволяють на практиці ознайомитись з новими форматами групової роботи, в яких використовуються елементи **сократівського текстового діалогу**.

<https://aspeninstitutekyiv.org/event/dialoh-pro-kiberbezpeku/> – Діалоги про кібербезпеку. Протягом 2022–2024 років буде проведено **10 діалогів** та 5 семінарів для обговорення та пошуку кращих рішень у галузі кібербезпеки задля розбудови та покращення кіберстійкості України.

3. Центр досліджень медіації та діалогу Національного університету «Києво – Могилянська академія».

На сторінці не багато інформації про діяльність центру. Наявна певна кількість публікації. Пізніше 2018 року публікацій немає. Інтерес викликає публікація «Розуміючи діалог: Аналітичний звіт за результатами опитування учасників діалогу» 2018 р.

<https://www.ukma.edu.ua/index.php/science/tsentri-ta-laboratoriji/3907-tsentr-mediatsii>

<https://www.ukma.edu.ua/images/docs/science/Plan2.pdf> - тут є імена задіяних/зацікавлених людей - завдяки інформації з цієї сторінки знайшов Керівництво «ДІАЛОГ У МІСЦЕВИХ ГРОМАДАХ. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ».

4. Навчально-науковий інститут комунікацій Західноукраїнського національного Університету.

На сайті зазначено, що Інститут проводить різноманітні тематичні заходи, в тому числі короткострокові (курси, тренінги, вебінари).

В структурі інституту діє в тому числі Школа перемовин та медіації. <http://nnic.wunu.edu.ua/>

5. Ініціатива «Діалог у дії» Європейського центру стратегічної аналітики

Ми прагнемо довготривалого миру, **створюючи простір діалогу** для релігійних та світських спільнот

<https://www.ecsa.com.ua/ua/dialoge-in-action/> - У 2019-2022 «Діалог у дії 3.0», що виконується спільно Центром св. Климента та ГО НВО «Дух і літера», відбувається у сімох малих громадах України. Див. також [Фейсбук](#).

6. Національна асоціація медіаторів України

Серед її [членів](#) є ті, які навчають діалогу:

1. Одеська обласна група медіації (м. Одеса), Київський філіал ООГМ (м. Київ) – навчають зокрема і організації та проведення діалогів
2. Центр права та посередництва (м. Харків) - навчають зокрема і фасилітації діалогу

7. Інститут миру і порозуміння

[Відновні практики в громадах](#) - створено національну мережу з 17 партнерських організацій громадянського суспільства, які, серед іншого, **організують і сприяють діалогу** із залученням громадянського суспільства. З 2017 до 2022 року експертами ІМП та партнерських організацій було розроблено **Методологію аналізу безпекових ризиків та потенціалу громад з безпеки**. Близько 100 громад скористалися цією методологією для аналізу та вироблення релевантних безпекових стратегій, використовуючи для цього **інструменти діалогу**.

8. Empatia Pro

[Ненасильницьке спілкування \(ННС\)](#) – у 2022 проводили **тренінг «Емпатійний діалог**. ННС тренінг з Евою Рамбалою для практиків».

9. Простір гідності та їх [Інженери порозуміння](#)

Основна мета ГО «Український центр Ненасильницького спілкування і примирення [«Простір Гідності»](#) - **сприяти розвитку суспільної культури діалогу через поширення методик та навичок запобігання і врегулювання насильницьких конфліктів різних ступенів на різних рівнях суспільної взаємодії**. Діяльність організації спрямована також на **налагодження діалогів між конфліктуючими сторонами** задля відновлення взаєморозуміння і формування передумов для спільного розвитку.

[Навчальна програма для групи з повною зайнятістю](#) містить багато іншого крім фасилітації діалогу:

- ...
- Переговорний процес — невід’ємний навик для інтервенції у конфлікт для зниження напруги до рівня, коли взаємні прояви ворожнечі можна замінити **діалогом** між сторонами.
- **Фасилітація (налагодження) діалогу** — допомагає групам людей у виражених конфліктах дійти згоди, помиритися і розбудувати громаду шляхом співпраці.
- ...

Інженерами Порозуміння (скорочено – ІП) ми називаємо випусників [навчальної програми з повною зайнятістю](#), котрі отримали [Зелений сертифікат](#) і набули особистий ідентифікаційний номер Інженера Порозуміння (ID), що відповідає номеру, зазначеному у його/її сертифікаті.

Це майстри з побудови миру, які володіють такими навичками:

- **фасилітують діалоги** для відновлення зв'язків між групами після деструктивних подій, зокрема насильницьких конфліктів
- ...

10. Український центр медіації

У їх [навчальній програмі](#) є «Вести «складні діалоги».

11. Українська мережа більдунгу – створює в Україні мережу неформальної освіти дорослих впродовж всього життя. Основним навчальним методом є **діалог**:

- **відео** на сайті <https://bildung.in.ua/2023/07/13/dialoh-pro-dialoh-video-onlayn-seminaru/>
- [методика організації і проведення навчального кола](#) (гуртка)

4. Інші матеріали на тему діалогу

Відео. Культура діалогу | Національний круглий стіл

Багато важливих питань про діалог піднято.

<https://www.youtube.com/live/wFgFg8vGRUg?feature=share>

Розбудова діалогу в громадах

<https://www.prostir.ua/?news=ambitni-vyklyky-120-hromad-u-dialozi> - Амбітні виклики: 120 громад у діалозі. «Лабораторії творчого діалогу», об'єднали по два представники органів місцевого самоврядування з **120 громад**, які, пройшовши навчання, згодом стали тренерами та фасилітаторами. Саме цим **місцевим лідерам було запропоновано продовжити розбудову культури діалогу** та підвищити рівень та якість залучення громадян до прийняття важливих для них рішень. Саме вони впродовж реалізації проекту мають доступатися до кожної громади, навчити ефективно, у діалозі, вирішувати нагальні проблеми.

Відповіді на актуальні запитання про діалог та історії успіху проведення діалогів

<https://www.dvv-international.org.ua/fileadmin/files/eastern->

[neighbors/Ukraine_pics/Project_Learning_Community/book_Democracy.pdf](#) - Рисунок 2. Мапа

діалогових ініціатив проекту «Платформа підтримки діалогів в Україні» <http://dialoguesupport.org> (вже НЕ працює).

- **ВІДПОВІДІ НА АКТУАЛЬНІ ЗАПИТАННЯ:** на основі практичного досвіду апробації діалогу і діалогових практик (на прикладі Дніпровського району Дніпропетровської області)
- **ІСТОРІЇ УСПІХУ:**

- 1. Ефективність діалогу в питаннях децентралізації
- 2. Ефективність діалогу в питаннях реінтеграції учасників бойових дій та безпеки громади

Working Definition of Dialogue [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.un.org/esa/socdev/sib/peacedialogue/dialogue.htm> - не працює вже, але можна [знайти](#) багато про різні практики діалогу.

Оцінювання фасилітованого діалогу

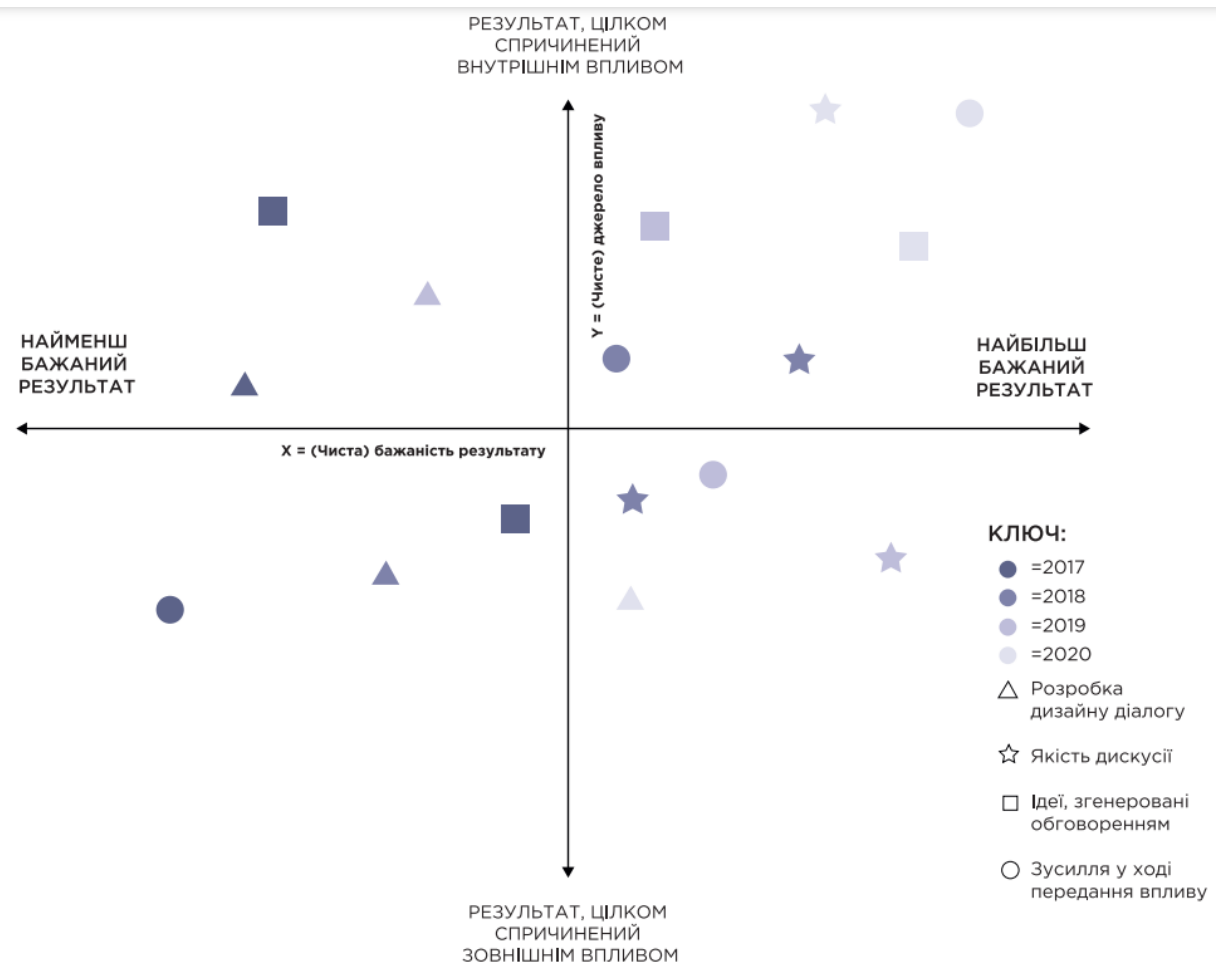
<https://www.osce.org/files/f/documents/4/9/525600.pdf> **Оцінювання фасилітованого діалогу:**

підходи, рамки та виклики

Згідно з дослідженням діалогів в Україні, протягом 2014—2018 рр. більшість діалогових процесів стосувалися рішення проблем, пов'язаних з інфраструктурою громади, впровадженням реформ і залученням громадянського суспільства до процесів ухвалення рішень — ці діалоги часто не потребують представництва груп із протилежними політичними поглядами . Насправді лише кілька діалогових процесів активно залучали людей із непідконтрольних територій («Донецької / Луганської народної республіки») до діалогів через лінію розмежування протягом 2014—2018 рр. Загалом дослідження виявило 66 організацій в Україні, що у 2014—2018 рр. провели в Україні 157 фасилітованих діалогів. За дві третини з них були відповідальними лише десять організацій .

Інструменти для оцінювання діалогу:

НЕГАТИВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ, СПРИЧИНЕНИЙ ДІАЛОГОМ	ПОЗИТИВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ, СПРИЧИНЕНИЙ ДІАЛОГОМ
НЕГАТИВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ ДІАЛОГОМ	ПОЗИТИВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИЙ ІЗ ДІАЛОГОМ

- КЛЮЧ:**
- =2017
 - =2018
 - =2019
 - =2020
 - △ Розробка дизайну діалогу
 - ☆ Якість дискусії
 - Ідеї, згенеровані обговоренням
 - Зусилля у ході передання впливу

Діалог як інструмент миробудування. Теоретичні та практичні аспекти

Англомовне джерело про діалог – Dialogue as a tool in peacebuilding: Theoretical and empirical perspectives. (Діалог як інструмент миробудування. Теоретичні та практичні аспекти.)

Постановка проблеми актуалізувала необхідність систематизації знань про діалог та можливість його використання для впровадження мирних ініціатив.

Centre for Peace Studies, Faculty of Humanities, Social Sciences and Education, Irene Incerti-Théry, Master's thesis in Peace and Conflict Transformation – May 2016, С.-104

<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/9852/thesis.pdf?sequence=2>

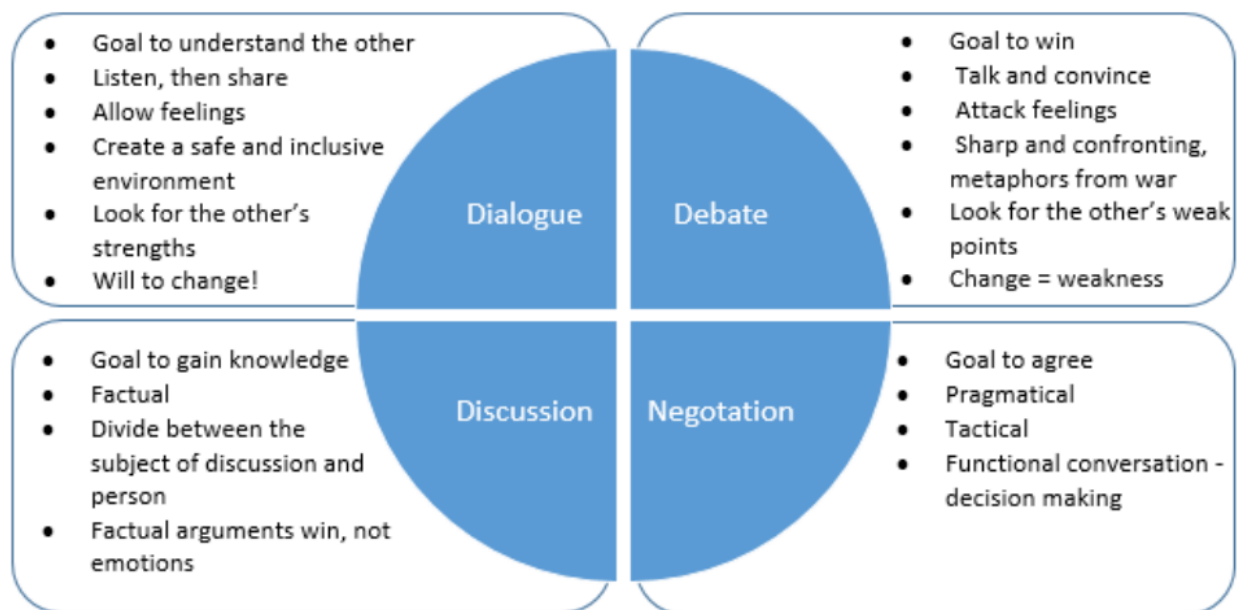

Figure 1: Overview of forms of communication, drawn on Bryn and Hareide, developed by me

Цю підбірку матеріалів склали:

- Юрій Пивоваренко, член ГО «Українська мережа бильдунгу»
- Дмитро Адамович, ентузіаст культури діалогу